

Напря́м підготовки  
Правоохоро́нна діяльність

# ЩО ВАРТО ЗНАТИ АБІТУРІЄНТУ-2013



Громадянська мережа ОПОРА

## Передмова

Громадянська мережа ОПОРА продовжує серію публікацій про умови та процедури вступу на різні напрями підготовки до вищих навчальних закладів України у 2013 році. Метою таких досліджень є поінформувати абітурієнтів та їхніх батьків про особливості та відмінності вступу до різних ВНЗ в межах однієї спеціальності.

Основний акцент публікацій зроблено на ті напрями підготовки, які потребують, окрім оцінки загального рівня знань вступника, ще й перевірки та оцінювання здібностей до творчої діяльності (фізичної підготовки). У 2013 році Міністерство освіти і науки, молоді та спорту визначило обов'язковим проведення таких випробувань для вступу на сімнадцять напрямів підготовки в шести галузях знань – фізичне виховання, спорт і здоров'я людини; культура; мистецтво; журналістика та інформація; право (правоохоронна діяльність); будівництво та архітектура. Разом з тим, умови прийому до вищих військових навчальних закладів, інших вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців для Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби можуть визначатися нормативно-правовими актами центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані такі заклади. Однак, такі додаткові умови відбору погоджуються з Міністерством освіти і науки. Саме тому в деяких вишах, які підпорядковані іншим державним органам, творчі конкурси можуть проводитися також для вступу на інші напрями підготовки. Наприклад, Міністерство внутрішніх справ визначило необхідність при вступі на навчання за державним замовленням окрім результатів ЗНО враховувати рівень фізичної підготовки шляхом проведення творчого конкурсу на такі напрями підготовки: «Психологія», «Менеджмент», «Філологія», «Автомобільний транспорт» та ін.

Щоб допомогти абітурієнтам краще орієнтуватися у процедурі вступу на творчі спеціальності, ОПОРА проводить аналіз правил прийому та програм творчих конкурсів вищих навчальних закладів України<sup>1</sup>. Результати таких досліджень будуть висвітлені у серії путівників для абітурієнтів.

Пропонуємо Вашій увазі наступний путівник про умови та процедури вступу на здобуття освітньо–кваліфікаційного рівня «бакалавр» для тих осіб, які планують вступати на «правоохоронну діяльність» (6.030402) на основі повної загальної середньої освіти.

---

<sup>1</sup> Інформація про ВНЗ, які проводять підготовку бакалаврів з відповідного напрямку отримується з Інформаційної системи «Конкурс», за даними на 2012 рік.

## Вступ на «правоохоронну діяльність»: що варто знати абітурієнту?

### «Правоохоронна діяльність» чи «Правознавство»

Галузь знань «Право» включає два окремі напрями підготовки: **правознавство** (для бакалаврів код напрямку [6.030401](#)) та **правоохоронна діяльність** (для бакалаврів код напрямку [6.030402](#)). Вступники, які хочуть студіювати право, але не бажають ставати правоохоронцями, можуть вступати на навчання за напрямком підготовки «правознавство». Ті ж абітурієнти, які мріють пильнувати дотримання громадської безпеки (стати міліціонерами) мають одразу вступати на напрям підготовки «правоохоронна діяльність». Разом з тим, належність правознавства та правоохоронної діяльності до однієї галузі знань («Право», шифр галузі 0304), дозволяє вступати для здобуття ОКР «спеціаліст» та «магістр» правоохоронної діяльності також за наявності диплома бакалавра за напрямом «правознавство».

### ВНЗ, які навчатимуть майбутніх правоохоронців

За даними системи «Конкурс» у 2012 році, правоохоронців навчали у 11 ВНЗ України: 7 вищих навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ, Національному університеті державної податкової служби України, Чернігівському юридичному коледжі Державної пенітенціарної служби України, Національній академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, Новокаховському гуманітарному інституті ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Проте два останні з них власними Правилами прийому на 2013 рік не передбачили можливості навчання бакалаврів «правоохоронної діяльності». Тому, у цьому путівнику ми проаналізували правила вступу на вказаний напрям підготовки 9 ВНЗ<sup>2</sup>:

1. Національна академія внутрішніх справ;
2. Харківський національний університет внутрішніх справ;
3. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ;
4. Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка;
5. Донецький юридичний інститут МВС України;
6. Львівський державний університет внутрішніх справ;
7. Одеський державний університет внутрішніх справ;
8. Чернігівський юридичний коледж Державної пенітенціарної служби України (далі – **коледж ДПНС**); та
9. Національний університет державної податкової служби України (далі – **університет ДПДС**).

**Пропонуємо ознайомитися зі зведеною інформацією про виші, які у 2013 році проводять набір на «правоохоронну діяльність» (6.030402)<sup>3</sup>.**

<sup>2</sup> Далі Національна академія внутрішніх справ, Харківський національний університет внутрішніх справ, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка, Донецький юридичний інститут МВС України, Львівський державний університет внутрішніх справ, Одеський державний університет внутрішніх справ **разом іменуватимуться «виші МВСу».**

<sup>3</sup> Відповідно до Наказу МВС від 29.03.2013 №325 Про заходи щодо проведення у 2013 році набору на навчання до вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців для МВС за державним замовленням.

№	Назва ВНЗ	Підпорядкування	Факультет (підрозділ), де проводиться набір на «ПД» у 2013 році	Обсяг набору на 2013 рік	Вид творчого конкурсу	Додаткові вимоги
1.	<a href="#">Національна академія внутрішніх справ</a>	Міністерство внутрішніх справ	Ф–тет підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки (МГБ) (Навчально–науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки та внутрішніх військ)	100	Фізичне випробування	Співбесіда з визначення рівня готовності до навчання та проходження служби в органах внутрішніх справ
2.	<a href="#">Харківський національний університет внутрішніх справ</a>		Ф–тет з підготовки фахівців для підрозділів МГБ та кримінальної міліції у справах дітей	100		
3.	<a href="#">Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ</a>		Ф–тет підготовки фахівців для підрозділів МГБ	150		
4.	<a href="#">Луганський державний університет внутрішніх справ ім.Е.О. Дідоренка</a>		Ф–тет підготовки фахівців для підрозділів МГБ	100		
5.	<a href="#">Донецький юридичний інститут МВС України</a>		Ф–тет підготовки фахівців для підрозділів МГБ (100), та Факультет підготовки фахівців для підрозділів Державної автомобільної інспекції (75)	175		
6.	<a href="#">Львівський державний університет внутрішніх справ</a>		Ф–тет з підготовки фахівців для підрозділів кадрового забезпечення та МГБ (МГБ та кадрова робота) – 50 Прикарпатський факультет (МГБ) – 100	150		
7.	<a href="#">Одеський державний університет внутрішніх справ</a>		Факультет підготовки фахівців для підрозділів транспортної міліції – 75 Факультет підготовки фахівців для підрозділів МГБ – 75 Кримський факультет (МГБ) – 50	200		
8.	<a href="#">Національний університет державної податкової служби України</a>	Державна податкова служба	Факультет податкової міліції;	на даний час відсутній	Фізичне випробування	
9.	<a href="#">Чернігівський юридичний коледж Державної пенітенціарної служби України</a>	Державна пенітенціарна служба України	Юридичний коледж	на даний час відсутній	Основи правознавства	Фізичне випробування

### Особливості вступу на «правоохоронну діяльність»

Аналіз правил прийому до кожного ВНЗ та нормативних документів органів, яким підпорядковані відповідні виші щодо процедур вступу на напрям підготовки «правоохоронна діяльність» дає підстави зробити висновок про доволі тривалий процес відбору кандидатів на навчання ще до моменту подачі заяви у обраний виш.

Насамперед, можна виділити такі особливості відбору:

1. навчання цивільних осіб лише на денній формі навчання та за кошти державного бюджету;
2. обмеження віку вступника (17-25 років);
3. обов'язковість оформлення особової справи у територіальному підрозділі органу, якому підпорядкований навчальний заклад (за декілька місяців до початку вступної кампанії);
4. проходження військово-лікарської комісії;
5. співбесіда (щодо соціально-психологічної придатності до навчання за обраною спеціальністю);
6. неможливість подавати заяву на участь у конкурсі через систему «електронний вступ»;
7. проходження курсу молодого бійця (для вишів МВС).

### Форма навчання та вік вступника

Оскільки обрані для аналізу ВНЗ готують фахівців правоохоронної діяльності для роботи в органах державної влади, навчання цивільних осіб (які мають повну зальну середню освіту та не є працівниками підрозділів відповідних органів) здійснюється лише за кошти державного бюджету.

Вікові обмеження вступника-цивільної особи встановлено на рівні 17-25 років. Вік абітурієнта визначається станом на 31 грудня року вступу.

### Направлення на навчання

Всі абітурієнти, які навчатимуться за кошти державного бюджету, обов'язково повинні отримати направлення на навчання у відповідному підрозділі органу, якому підпорядкований ВНЗ.

Бажаючим вступити до **вишів МВС** за державним замовленням необхідно особисто звернутися до підрозділу кадрового забезпечення територіального органу внутрішніх справ за місцем проживання для оформлення особових (навчальних) справ. Під час оформлення документів з'ясовується можливість направлення абітурієнта кандидатом для вступу до обраного ним вищого навчального закладу системи МВС України. Також під час оформлення особової справи абітурієнти проходять медичний огляд, який здійснюється штатними військово-лікарськими комісіями, психофізіологічне обстеження. Слід зауважити, що звертаючись до відповідного підрозділу абітурієнт повинен визначитися з навчальним закладом, в який вступатиме та майбутньою спеціалізацією, адже в залежності від обраного фаху до вступника ставляться різні вимоги. Інших додаткових перевірок фізичного чи освітнього рівня вступників підрозділи кадрового забезпечення ГУМВС, УМВС проводити не можуть.

Звертаючись із заявою про участь у конкурсному відборі, абітурієнта не може бути обмежено у виборі ВНЗ з системи навчальних закладів МВС за територіальним принципом. Наприклад, вступник, який проживає на сході країни, може обрати виш, який знаходиться на заході чи півдні країни. Проте варто зауважити, що Міністерством встановлений план відбору кадрів у кожний з вишів МВС від різних областей<sup>4</sup>. З відповідним планом можна ознайомитися, завантаживши додатки до Путівника.

Для вступу до **Національного університету державної податкової служби України** необхідно звертатися у відділ роботи з особовим складом управління персоналу Державної податкової служби за місцем реєстрації для отримання рекомендації на навчання (видають ГУПМ ДПС, УПМ ДПС Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя). Вступники повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів України, що визначають проходження служби в податковій міліції ДПС України.

Вступники **коледжу Державної пенітенціарної служби України** мають звертатися до територіального органу управління Державної пенітенціарної служби України за місцем проживання. Під час оформлення

<sup>4</sup> Додаток №2 до Наказу МВС від 29.03.2013 №325 Про заходи щодо проведення у 2013 році набору на навчання до вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців для МВС за державним замовленням.

особової справи, абітурієнт проходить психологічне обстеження, медичний огляд та перевірку фізичної підготовки. З усіма вимогами щодо порядку відбору кандидатів можна ознайомитися, звернувшись до відповідного підрозділу, або вивчивши [Методичні рекомендації](#) щодо проведення професійної орієнтації молоді, відбору та направлення кандидатів на навчання до вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців для Державної кримінально-виконавчої служби України.

Звертаємо увагу, що формування особових справ у відповідних підрозділах ведеться з січня-березня 2013 року та триватиме переважно до 1 червня 2013 року (в окремих підрозділах може закінчуватися і швидше, а для окремих ВНЗ – пізніше)<sup>5</sup>. І оскільки процес оформлення особової справи кандидата на навчання може тривати навіть декілька місяців, настійливо рекомендуємо розпочинати їх оформлення завчасно.

## Конкурсні предмети

Для вступу на навчання за напрямом підготовки «правоохоронна діяльність» абітурієнтам необхідно буде подати результати зовнішнього незалежного оцінювання, додаток до атестата про закінчення загальноосвітнього навчального закладу та скласти творчий конкурс. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту визначило такі обов'язкові для вступу за напрямом «правоохоронна діяльність» предмети:

1. українська мова та літератури (тестування з якого відбудеться 5 та 6 червня), та
2. історія України, (відбудеться 19 та 20 червня).

З-поміж конкурсних предметів ВНЗ має право самостійно визначити один або два предмети як профільні та встановити для них мінімальний прохідний бал, що не може бути менший за 140. Для непрофільних предметів бал залишається на рівні 124. **Усі аналізовані нами ВНЗ визначили у власних Правилах прийому профільним предметом Історію України**, тому абітурієнтам варто докласти максимум зусиль, проходячи зовнішнє незалежне оцінювання з відповідного предмету, адже отримавши менше 140 балів абітурієнт не зможе навіть подати документи до обраного вишу.

Крім вищезазначених вимог, до абітурієнти вишів, які готують фахівців для органів внутрішніх справ, ставиться вимога щодо проходження у виші співбесіди з визначення рівня готовності до навчання та проходження служби в органах внутрішніх справ. Детальніше про це читайте нижче.

## Вступ за результатами екзаменів

Варто звернути увагу, що вступники, які з об'єктивних причин не брали участь у 2013 році у незалежному зовнішньому оцінюванні мають право брати участь у конкурсі для вступу на основі повної загальної середньої освіти за результатами вступних екзаменів. Умови прийому на 2013 рік надають таке право наступним особам:

- військовослужбовцям Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення та Державної спеціальної служби транспорту, які проходять військову строкову службу – при вступі на денну форму навчання до вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів;
- громадянам України, звільненим зі строкової військової служби в рік вступу до вищого навчального закладу;
- військовослужбовцям рядового, сержантського та старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, – при вступі на заочну форму навчання;
- особам, що мають захворювання, визначені в переліку захворювань, що можуть бути перешкодою для проходження громадянами зовнішнього незалежного оцінювання, встановленому Міністерством освіти і науки України та Міністерством охорони здоров'я України,

<sup>5</sup> Наприклад, для вишів МВСу визначені такі терміни направлення особових справ до університетів: Національної академії внутрішніх справ – до 25 червня 2013 року; Харківського національного університету внутрішніх справ, Дніпропетровського, Луганського, Одеського, Львівського державних університетів внутрішніх справ – до 1 липня 2013 року; Донецького юридичного інституту МВС – до 17 липня 2013 року. (Згідно додатку №1 до Наказу МВС №325 від 29.03.13).

для яких Український центр оцінювання якості освіти не може забезпечити проходження незалежного зовнішнього оцінювання навчальних досягнень.

Вступникам, які належать до цих категорій осіб варто ознайомитися з програмами навчальних предметів з історії України і української мови та літератури та підготуватися до вступного екзамену, порядок проведення якого потрібно уточнювати в приймальній комісії обраного вами ВНЗ.

## Творчий конкурс

Міністерством освіти визначено, що для вступу на напрям підготовки «правоохоронна діяльність» обов'язковим є проходження творчого конкурсу. Відповідно до Умов прийому кожен вищий навчальний заклад самостійно визначає форму та вид проведення творчого конкурсу та кількість сесій (яких не може бути більше як три). Проте для вишів МВС такий порядок визначається наказом МВС № 590 від 01.12.2010 «Порядок відбору кандидатів на навчання до вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України», де визначено, форму творчого конкурсу як фізичне випробування. Окрім того, профільне міністерство кожного року окремим наказом визначає особливості прийому на навчання на наступний навчальний рік. Цьогорічні умови вступу визначені наказом №325 від 29.03.2013.

Оцінка рівня фізичної підготовки є основною формою творчого конкурсу у 7 вишах МВС та Національному університеті Державної податкової служби. У Чернігівському юридичному коледжі Державної пенітенціарної служби України творчий конкурс відбувається у вигляді тестування з основ правознавства. Проте, і у цьому коледжі претенденти на навчання за державний кошт проходять перевірку фізичної готовності.

## Оцінка рівня фізичної підготовки абітурієнтів

Рівень фізичної підготовки **вступників ВНЗ МВС** визначається за результатами виконання практичних вправ (однакових для хлопців та дівчат):

- біг на дистанції 100 метрів;
- комплексна силова вправа;
- біг на дистанції 1000 метрів.

Перевірка рівня фізичної підготовки відбувається у два дні: перший день кандидати на навчання виконують вправу «біг на дистанції 100 метрів» та комплексну силову вправу. Іншого дня – біг на дистанцію 1000 метрів.

Вимоги до виконання вправ, перелік дозволених та заборонених дій під час їх виконання можна знайти у додатку №5 до Наказу МВС №325 (див. додаток до Путівника). Варто відмітити, що Харківський національний університет внутрішніх справ на власному веб-сайті розмістив відео для наочної демонстрації вимог до виконання [комплексної силової вправи](#).

Оскільки вимоги до оцінки рівня фізичної підготовки у вишах МВС затверджуються профільним міністерством, то вони є однаковими для Національної академії внутрішніх справ, Харківського національного університету внутрішніх справ, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О.Дідоренка, Донецького юридичного інституту МВС України, Львівського державного університету внутрішніх справ, Одеського державного університету внутрішніх справ, пропонуємо для ознайомлення<sup>6</sup>:

<sup>6</sup> Додаток №6 до Наказу МВС №325.

чоловіки						жінки					
біг 1000 метрів		біг 100 метрів		комплексна силова вправа		біг 1000 метрів		біг 100 метрів		комплексна силова вправа	
кількість балів	хвилини, секунди	кількість балів	секунди	кількість балів	кількість разів за 2 хвилини	кількість балів	хвилини, секунди	кількість балів	секунди	кількість балів	кількість разів за 2 хвилини
<b>200</b>	<b>3</b>	<b>200</b>	<b>12,7</b>	<b>200</b>	<b>95</b>	<b>200</b>	<b>3,3</b>	<b>200</b>	<b>14,7</b>	<b>200</b>	<b>80</b>
196	3,02	194	12,8	196	93	196	3,32	194	14,8	196	78
192	3,04	188	12,9	192	91	192	3,34	188	14,9	192	76
188	3,06	182	13	188	89	188	3,36	182	15	188	74
184	3,08	176	13,1	184	87	184	3,38	176	15,1	184	72
180	3,1	170	13,2	180	85	180	3,4	170	15,2	180	70
176	3,12	164	13,3	176	83	176	3,42	164	15,3	176	68
172	3,14	159	13,4	172	81	172	3,44	159	15,4	172	66
168	3,16	154	13,5	168	79	168	3,46	154	15,5	168	64
164	3,18	149	13,6	164	77	164	3,48	149	15,6	164	62
160	3,2	144	13,7	160	75	160	3,5	144	15,7	160	60
156	3,22	139	13,8	156	73	156	3,52	139	15,8	156	58
152	3,24	134	13,9	152	71	152	3,54	134	15,9	152	56
148	3,26	129	14	148	69	148	3,56	129	16	148	54
144	3,28	<b>124</b>	<b>14,1</b>	144	67	144	3,58	<b>124</b>	<b>16,1</b>	144	52
140	3,3			140	65	140	4			140	50
136	3,33			136	63	136	4,02			136	48
133	3,36			133	61	133	4,04			133	46
130	3,39			130	60	130	4,06			130	45
127	3,42			127	58	127	4,08			127	43
<b>124</b>	<b>3,45</b>			<b>124</b>	<b>55</b>	<b>124</b>	<b>4,1</b>			<b>124</b>	<b>40</b>

**Абітурієнти Національного університету державної податкової служби України** виконують такі вправи: 1) біг 100 м.; 2) біг 1000 м.; 3) підтягування на жердині (для хлопців) та комплексно-силова вправа (для дівчат). Проте нормативи для оцінки таких вправ на веб-сайті університету відсутні. Тому рекомендуємо звертатися до приймальної комісії для отримання детальнішої інформації.

Творчий конкурс у формі **тестування з основ правознавства** передбачається при вступі на «правоохоронну діяльність» до **Чернігівського юридичного коледжу Державної пенітенціарної служби України**. Враховуючи специфіку навчального закладу (підпорядкування коледжу Державній пенітенціарній службі України), до програми включенні питання, що стосуються кримінально-виконавчого права. Крім того, особи, які вступають на денну форму навчання до коледжу за державним замовленням складають вступне випробування з фізичної підготовки: 1) біг 100 м, 2) біг 1000 м, 3) підтягування на перекладині (хлопці) та згинання і розгинання рук з упору лежачи на підлозі (дівчата). Оцінювання таких вправ відбувається за 12-бальною шкалою<sup>7</sup>.

<sup>7</sup> Відповідно до [рекомендації Департаменту по роботі з персоналом Державної пенітенціарної служби України](#) (за 2011 рік).



## Співбесіда для вступників вишів МВС

Порядок проведення співбесіди щодо готовності до навчання та проходження служби в органах внутрішніх справ, затверджений Наказом МВС №325 (додаток №5). Співбесіда проходить після визначення рівня фізичної підготовки вступника та перевірки відповідності балів у сертифікаті ЗНО. Форма проведення передбачає усну відповідь на три розгорнуті питання білету, з обов'язковим записом змісту відповіді до листка-відповіді. Співбесіда здійснюється на основі законодавчих і нормативно-правових актів, зокрема тих, які стосуються організації діяльності правоохоронних органів, та навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів з предметів «Основи правознавства», «Людина і суспільство», «Людина і світ». Пропонуємо ознайомитися з Рекомендованим переліком питань для проведення співбесіди з готовності до навчання та проходження служби в органах внутрішніх справ при вступі до ВНЗ МВС у 2012 році (в додатку до Путівника).

## «Курс молодого бійця» або табірний збір

Після оприлюднення рекомендованих до зарахування у ВНЗ МВС обов'язковим є проходження табірної збору терміном до 1 місяця. Саме під час табірної збору в умовах підвищених фізичних і психологічних навантажень перевіряється стійкість майбутніх правоохоронців.

## Квоти для поза конкурсного вступу

Умови прийому на 2013 р. передбачають можливість зарахування частини абітурієнтів на місця державного замовлення поза конкурсом (діти-сироти, діти військовослужбовців, шахтарів та інші категорії осіб, які визначені розділом XII Умов прийому на 2013 рік). Такі особи можуть претендувати на не більше, ніж 25% місць, профінансованих з державного бюджету. Однак, за погодженням з Міністерством освіти і науки приймальна комісія вищого навчального закладу може зменшити кількість місць для поза конкурсного вступу до одного місця. Три університети – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Національний університет державної податкової служби України, Чернігівський юридичний коледж Державної пенітенціарної служби України залишили квоту на рівні 25%. Інші ВНЗ у додатках до Правил прийому зазначили, що квота дорівнює 0% (Львівський державний університет внутрішніх справ), або не визначили квоту взагалі. Це виші пояснили досвідом минулих років, коли не було жодної заяви на участь у конкурсі від абітурієнтів, які мають право на позаконкурсний вступ.

## На закінчення

Аналіз Правил прийому показує, що підготовка до вступу на напрям підготовки «правоохоронна діяльність» – це доволі тривалий процес. Тому, Громадянська мережа ОПОРА радить абітурієнтам, які вирішили здобувати цю спеціальність, поквапитися зі зверненнями до підрозділів відповідних органів для оформлення особових справ.

Звертаємо увагу, що наведена в дослідженні інформація не є вичерпною. Саме тому, усім зацікавленим абітурієнтам слід переглянути офіційні веб-сайти вишів для ознайомлення з більш детальною інформацією. У випадку відсутності актуальних даних в мережі Інтернеті, пропонуємо звертатися безпосередньо до приймальних комісій ВНЗ.



Аналіз Правил прийому та програм творчих конкурсів підготувала  
Наталія Радиш, юрист Львівського представництва Громадянської мережі ОПОРА